

GỢI Ý, HƯỚNG DẪN TỔ CHỨC DẠY HỌC MỘT SỐ DẠNG BÀI

Các bài học trong SGK KHTN 6 thuộc về ba nội dung: Vật lí, Hoá học, Sinh học. Sau đây là hướng dẫn dạy học cho từng nội dung cụ thể.

A – NỘI DUNG VẬT LÍ

I. SO SÁNH NỘI DUNG CT CÁC CHƯƠNG I, VIII, IX, X CỦA KHTN 6 VỚI CÁC NỘI DUNG TƯƠNG ỨNG CỦA CÁC CHƯƠNG TRONG CT VẬT LÍ THCS HIỆN HÀNH

Chương I (phần đo lường) và các chương VIII, IX, X của KHTN 6 có nội dung tương ứng với một số chương của CT Vật lí lớp 6 và lớp 8 hiện hành. Các nội dung Vật lí của KHTN 6 liên quan đến nội dung của CT và SGK Vật lí của hai lớp 6 và 8 là do CT Vật lí THCS hiện hành là chương trình đồng tâm, gồm hai vòng 6, 7 và 8, 9. Những nội dung của CT Vật lí ở lớp 6 – đầu vòng 1 sẽ được phát triển và nâng cao ở lớp 8 – đầu vòng 2.

CT KHTN 6		Những phần tương ứng của CT Vật lí THCS	
Tên chương	Nội dung cơ bản	Tên chương	Nội dung cơ bản
Chương I. Mở đầu về khoa học tự nhiên	<ul style="list-style-type: none"> – Giới thiệu về KHTN. – Giới thiệu một số dụng cụ đo và quy tắc an toàn trong phòng thực hành. – Đo chiều dài, khối lượng, thời gian, nhiệt độ. 	Lớp 6 Chương I. Cơ học	<ul style="list-style-type: none"> – Đo chiều dài, đo thể tích. – Khối lượng. Đo khối lượng. – Khái niệm lực. Các lực cân bằng. – Trọng lực, trọng lượng, đơn vị lực. – Lực đàn hồi. Đo lực. – Khối lượng riêng và trọng lượng riêng. – Các máy cơ đơn giản. – Thực hành: Đo khối lượng riêng.
Chương VIII. Lực trong đời sống	<ul style="list-style-type: none"> – Lực và tác dụng của lực. – Lực tiếp xúc và lực không tiếp xúc. – Biểu diễn lực. – Ma sát. – Lực cản chuyển động của nước/không khí. – Khối lượng và trọng lượng. – Biến dạng của lò xo. 	Lớp 8 Chương I. Cơ học	<ul style="list-style-type: none"> – Vectơ lực. Biểu diễn lực. – Lực ma sát. – Lực đẩy Ác-si-mét. – Sự nổi.

Chương IX. Năng lượng	<ul style="list-style-type: none"> - Khái niệm năng lượng. - Một số dạng năng lượng. - Sự chuyển hoá năng lượng. - Bảo toàn năng lượng. - Năng lượng hao phí. - Năng lượng tái tạo. - Tiết kiệm năng lượng. 	<p>Lớp 8</p> <p>Chương I. Cơ học</p> <p>Lớp 8</p> <p>Chương II. Nhiệt học</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Công. Công suất. - Cơ năng. Động năng. - Sự bảo toàn và chuyển hoá năng lượng. - Nhiệt năng và nhiệt lượng. - Định luật bảo toàn và chuyển hoá năng lượng trong các quá trình cơ và nhiệt. - Động cơ nhiệt.
Chương X. Trái Đất và bầu trời	<ul style="list-style-type: none"> - Chuyển động nhìn thấy của Mặt Trời. - Chuyển động nhìn thấy của Mặt Trăng. - Hệ Mặt Trời. - Ngân Hà. 		

Nhìn chung có thể coi các nội dung tương ứng của hai CT là giống nhau, chỉ khác nhau ở cách sắp xếp. Ngay cả Yêu cầu cần đạt về NL của CT KHTN và Yêu cầu cần đạt về kiến thức – kĩ năng của CT Vật lí cũng có thể coi như tương đương (Xem minh hoạ cụ thể trong phần Hướng dẫn giảng dạy chương VIII).

Tuy nhiên, khá nhiều nội dung của KHTN 6 (như vectơ lực, lực ma sát, lực cản của môi trường, năng lượng, sự chuyển hoá và bảo toàn năng lượng,...) là những nội dung mà trước đây phải lên lớp 8 HS mới được học. Xu thế này khác với xu thế của môn Khoa học ở cấp Tiểu học. CT mới về Khoa học của cấp Tiểu học có xu hướng chuyển một số nội dung trước đây được học ở lớp 4 và lớp 5 sang học ở lớp cao hơn là lớp 6. Ví dụ, các thể của chất, sự chuyển thể, biến đổi hoá học, nhiệt, nguồn nhiệt, năng lượng nhiệt cần cho cuộc sống,... Do đó, tuy thời gian dành cho việc học những nội dung Vật lí của CT KHTN 6 nhiều hơn so với thời gian dành cho việc học những nội dung tương ứng của CT Vật lí THCS, nhưng vẫn có thể gây áp lực học tập cho những HS mới bước vào ngưỡng cửa của cấp THCS. Đây chính là điều mà các thầy cô giáo dạy KHTN 6 cần hết sức lưu ý; cần cố gắng tạo mọi điều kiện thuận lợi để HS có thể tiếp thu bài học dễ dàng. Cần đọc kĩ CT, SGK và SGV để nắm chắc yêu cầu cần đạt của từng nội dung, từng bài, từng chương để có thể tổ chức các hoạt động dạy và học phù hợp với HS lớp mình. Cần lưu ý là các nội dung “Em có biết?” trong SGK là các nội dung mở rộng, không nằm trong yêu cầu cần đạt của CT nên không bắt buộc phải dạy trên lớp, cho mọi HS. Có thể trình bày những nội dung này ở những lớp có nhiều HS khá, giỏi khi có đủ thì giờ, hoặc hướng dẫn HS giỏi, yêu thích Vật lí tự đọc ở nhà. Sau đây là phần Hướng dẫn giảng dạy chương VIII, minh hoạ cụ thể cho những vấn đề đã được đề cập ở trên.